

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक :- मभावा-२०१०/प्र.क्र.७५/२०-ब,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १४ जुलै, २०१०

संदर्भ:-१)शा.प. सा. प्र.वि.क्र. मभावा-१०८०/प्र.५४/२०, दि.१८ मे, १९८२

- २) शा.नि सा.प्र.वि क्र. मभावा-१०८६/४३४/ प्र.क्र.१६१/८६/वीस ब, दि.१८ जुलै, १९८६
- ३) शा.नि.क्र.मभावा-१०८७/१०४७/प्र.क्र.१७२/८७/ २०-ब, दि.२९ जुलै, १९८९
- ४) शा.प. क्र मभावा-१०९२/४७७/ प्र.क्र.४६/९२/२०-ब, दि.१७ नोव्हेंबर, १९९२
- ५) शा.नि. सा.प्र.वि.क्र. मभावा-१०९४/१३३५/ प्र.क्र.५८/९४/२०-ब, दि.१८.जाने,१९९५
- ६) न.वि. विभाग पत्र क्रमांक जीइएन-१०९५/८२३/नवि-२७, दि.२४ जानेवारी, १९९६
- ७) शा.प सा.प्र.वि. क्र.मभावा-२००७/२९ (मुमं)/प्र.क्र.६१/०७/२०-ब, दि.१५.नोव्हें,२००७

परिपत्रक

महाराष्ट्र राज्याची स्थापना झाल्यानंतर शासनाने मराठीतून राज्यकारभार करण्याचे आपले धोरण जाहीर केले. सदर धोरणानुसार दिनांक २६ जानेवारी, १९६५ पासून मराठी ही राज्याची राजभाषा म्हणून घोषित करण्यात आली आणि महाराष्ट्र राजभाषा अधिनियम, १९६४ मधील तरतुदीनुसार दिनांक १ मे, १९६६ पासून वर्जित प्रयोजने वगळता सर्व कामकाज मराठीतून करणे बंधनकारक करण्यात आले आहे. शासकीय कार्यालयाप्रमाणे शासनाच्या अंगीकृत व्यवसायांनी वर्जित प्रयोजने वगळता सर्व कामकाज मराठीतून करावयाचे आहे व या आदेशाची अंमलबजावणी काटेकोरपणे व्हावी म्हणून या संदर्भात शासनाकडून वेळोवेळी सूचनाही देण्यात आलेल्या आहेत. तथापि, अद्यापही शासनाच्या काही कार्यालये /अंगीकृत व्यवसायांकडून कार्यालयाचे कामकाज १०० टक्के मराठीतून होत नसल्याचे निदर्शनास येते.

शासकीय कामकाजामध्ये मराठीचा वापर करण्याबाबत विधानमंडळ अधिवेशनामध्ये विधान परिषद/सभा यामध्ये प्रश्न उपस्थित होत असतात. सबब, आपल्या कार्यालयातील तसेच आपल्या नियंत्रणाखालील सर्व कार्यालयातील सर्व अधिकारी / कर्मचारी यांचेकडून वर्जित प्रकरणे वगळता १०० टक्के कामकाज मराठीतून होत आहे, उदा-कार्यालयात सादर करण्यात येणाऱ्या टिप्पण्या, वरिष्ठ अधिका-यांकडून देण्यात येणारे शेरे, विविध प्रकारच्या नोंदवहीतील नोंदी, पत्रव्यवहार,

निविदा संदर्भातील कागदपत्रे, आदेश, अधिकारी/ कर्मचा-यांची स्वाक्षरी, पदनामाचा उल्लेख, अधिकारी/कर्मचा-यांची नावे उच्चारप्रमाणे मराठीतून लिहिणे इत्यादी तसेच. कार्यालयातील सर्व नामफलक / सूचना फलक मराठीतून लावण्यात आले आहेत, कार्यालयाकडून निर्गमित करण्यात येणाऱ्या जाहिराती निविदा इत्यादी यांना किमान एका मराठी वर्तमानपत्रातून प्रसिध्दी देण्यांत येते, याबाबत पहाणी करून मराठीचा १०० टक्के वापर होईल याकडे कटाक्षाने लक्ष देऊन आवश्यक ती उपाययोजना करण्यांत यावी. त्यासाठी आपल्या नियंत्रणाखालील सर्व महामंडळांना / प्राधिकरणांना आवश्यक त्या सूचना देण्यात याव्यात.

वर्जित प्रयोजने वगळता इतर बाबतीत संयुक्तिक कारणे नसताना राजभाषा मराठीचा वापर करण्यास टाळाटाळ करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचारी यांच्या गोपनीय अहवालात नोंद घेण्याबाबत तसेच वारंवार समज देऊनही जे अधिकारी व कर्मचारी राजभाषेचा वापर करण्याच्या नियमांचे पालन करणार नाहीत त्यांच्याविरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्याच्या सूचना सर्व कार्यालय प्रमुख व विभाग प्रमुख यांना शासन परिपत्रक सामान्य प्रशासन विभाग दि.१८ मे, १९८२ अन्वये देण्यात आल्या आहेत. तसेच शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग दि.१८ जुलै, १९८६ अन्वये (१) लेखी ताकीद देणे, (२) गोपनीय अभिलेखात नोंद घेणे, (३) ठपका ठेवणे, (४) एका वर्षाकरिता बढती रोखणे किंवा एक वर्षाकरिता पुढील वेतनवाढ रोखण्याबाबत सर्व कार्यालय /विभाग प्रमुख यांना सूचना देण्यात आल्या आहेत. या सूचनांची कार्यालय प्रमुख व विभाग प्रमुखांनी काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या संकेत स्थळावर (www.maharashtra.gov.in) उपलब्ध करण्यात आलेला असून त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०१००७१४१३५१५८००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

सही/-

(डॉ. अजय भूषण पांडे)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव,

मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव,

मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव,
मा. मंत्री /राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
मा. मुख्य सचिव / अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग,
सर्व विभागीय आयुक्त,
मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई,
प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,
सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ, विधान भवन, मुंबई,
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (पत्राने),
महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई,
महालेखापाल-१ (लेखा परीक्षा), मुंबई,
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
सर्व विभागीय सहायक, भाषा संचालक, पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/नवी मुंबई,
निवड नस्ती (२०-ब)